

Rektor
Ylva Fältholm

Missiv

2022-10-13
HIG-STYR 2022/99
U2022/01572

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss av betänkandet En modell för att mäta och belöna progression inom sfi (SOU 2022:17)

Högskolan i Gävle har tagit del av Utbildningsdepartementets förslag till en modell för att mäta och belöna progression inom sfi. Remissyttrandet har beretts av Jaana Kurvinen, avdelningschef, avdelningen för humaniora.

Högskolan lämnar följande yttrande avseende modellen.

Högskolan i Gävle ställer sig i grunden positiv till ökad ersättning för utbildningsanordnare vilka syftar till att främja elevernas progression, öka genomströmningen samt stärka den kommunikativa språkförmågan hos de elever som studerar på sfi. Däremot ställer vi oss frågande till huruvida ersättningen ska vara resultatbaserad och grundas på uppnådda språkresultat via ytterligare ett obligatoriskt test, då undervisningen på sfi i stor utsträckning redan ägnas åt att träna eleverna inför de nationella proven. Dessutom ställer vi oss frågande till om ett progressionstest kan uppfylla det syfte som formuleras i betänkandet och bemöta de problem som omfattar sfi-utbildningen.

Språkinläring är en alldeles för komplex process för att ersättning ska baseras på ett progressionsdrivande testresultat

I betänkandet framgår att syftet med ersättningen ska vara att ”stimulera och ge utbildningsanordnare stärkta incitament att verka för en större måluppfyllelse för eleverna, så att resultaten och genomströmningen i sfi förbättras” (SOU 2022:17, s.21). Vi anser dock att förslaget om ett progressionstest med tillhörande digitalt lärverktyg inte på ett säkert sätt kan garantera att syftet uppfylls vad gäller ökad kvalitet, måluppfyllelse och bättre genomströmning. Att lära sig ett nytt språk, i ett annat land som vuxen, är en mångdimensionell och tidskrävande uppgift. Denna uppgift kräver allt från möten med omgivande samhälle, till goda relationer till sina lärare och klasskamrater, till utmanande och individanpassad utbildning av behöriga lärare.

Ersättning bör därför inte baseras på testresultat eftersom ett progressionstest inte tar hänsyn till den komplexitet som ett språkinlärande innebär. Eleverna behöver i stället mer undervisningstid som riktas åt att använda det svenska språket så att det täcker in de krav omvärlden ställer på ett så funktionellt och autentiskt sätt som möjligt.

Kan minska lärarnas undervisningsfrihet

Vi ser även att det finns en ökad risk att det tillhörande lärverktyget som syftar till att träna eleverna till testet bidrar till en större detaljstyrning av undervisningen, vilket kan begränsa lärarna i deras arbete att individanpassa undervisningen utifrån elevernas olika behov och förkunskaper. Forskning har dessutom visat att dynamisk och framför allt formativ utvärdering av elevers språkliga kompetenser, i stället för standardiserade tester, kan bidra till att elever i större utsträckning utvecklar sin språknivå.

Elever med kort eller ingen tidigare skolbakgrund

Utredningen uppmärksammar att särskild hänsyn bör tas till elever med kort skolbakgrund samt att standardiserade prov sällan är anpassade till denna målgrupp. Däremot saknas en utförlig beskrivning kring hur eller vilken hänsyn som ska tas. Det krävs en analys av hur testet ska utformas och genomföras för att bemöta det faktum att dessa elever är i en process att lära sig hur man läser och skriver i en formell och digital skolmiljö, hur man gör detta *på* och *via* svenska samtidigt som de tillägnar sig muntliga färdigheter på svenska.

Utredningen lämnar heller inga konkreta förslag på hur lärare ska stötta dessa elever i att hantera den nivå av litteracitet som krävs för att genomföra de olika delproven i hörförståelse, läsförståelse och skriftlig färdighet. Det är heller inte tydligt hur de lärare som undervisar denna målgrupp ska förbereda eleverna för ett sådant test utan stöd från modersmåls lärare. Många av de lärare som undervisar denna målgrupp vittnar redan om svårigheter att skapa en läs- och skrivundervisning på och via svenska som är anpassad efter elevernas behov och förutsättningar. Ett obligatoriskt progressionstest riskerar att öka lärarnas arbetsbörda. Ytterligare en fråga att ställa sig är hur en utbildningsanordnare med många studieovana elever påverkas om ersättningen ska baseras på uppnådda språkresultat.

Utifrån den problembild som utredningen presenterar anser vi inte att utredningens förslag om resultatbaserad ersättning kan bidra till att öka kvalitén inom sf. I stället föreslår vi att ersättningen bör riktas mot utbildningsanordnarnas uttalade behov samt åtgärder som stärker lärarbehörighet och ökar närvaro av modersmålsstöd för att befärma inläring och undervisning.

Med vänlig hälsning
HÖGSKOLAN I GÄVLE

Rektor